

Галина ШКЛЯЄВА,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки,

психології та дошкільної освіти

Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А.С. Макаренка“

Полтавської обласної ради

м. Кременчук, Україна

КОНЦЕПТ ІННОВАЦІЙНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЖИТТЯ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Суспільно-економічні зміни сьогодення суттєво впливають на систему освіти, вимагаючи реформування організаційно-структурних і концептуально-значущих елементів її функціонування. У цьому контексті відбуваються інноваційні зрушення у поглядах на виховання, формування і розвиток дитини як самостійної, творчої, конкурентоздатної особистості. Актуальними постають питання гуманістичного розвитку і саморозвитку, здатності спрямовувати своє життя на збереження загальнолюдських цінностей, зокрема: цінностей людського життя.

Проблема формування ціннісного ставлення до життя досліджувалася І. Бехом, О. Кононко, В. Сухомлинським, Л. Рувинським, Т. Поніманською, О. Козлюком, Г. Марчук та іншими науковцями. Вчені довели значущість вивчення даної проблеми. Сучасні науковці визначили умови, які найбільш сприяють цілісному розвитку особистості дитини, формуванню ціннісного ставлення до власного життя [1, 3].

Реалії сучасного життя змішують нас звертати увагу на цінності людського існування на планеті. Жорстока війна, розв'язана проти нашого народу російською федерацією, екологічні проблеми людства – все це поглиблює

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

розуміння важливості формування у дітей дошкільного віку ціннісного ставлення до життя.

Система роботи з формування ціннісного ставлення до життя включає знайомство вихователів з методикою використання авторських казок ціннісно-орієнтованого типу, в яких комплексно висвітлена інформація щодо ставлення людини до життя, важливість розуміння людини як найвищої цінності життя.

З метою формування ціннісного ставлення до життя у дітей дошкільного віку активно використовуємо інтерактивні форми занять, спостереження, екскурсії, працюємо в природі, ігри-квести, бесіди, розповіді щодо ціннісного ставлення до власного життя та життя іншої людини. Зазначимо, що основною формою роботи залишається спілкування педагога з дітьми в різних видах діяльності, спрямоване на формування ціннісного ставлення до життя.

Отже, в основу розробки системи роботи з формування у дітей дошкільного віку ціннісного ставлення до життя покладено ідею особистісно-орієнтованого підходу в організації їхньої життєдіяльності, оновлення змісту дошкільної освіти, використання інноваційних форм і методів виховної діяльності. Важлива увага приділялася створенню освітньо-розвивального середовища, яке спрямоване на використання виховання в особистості ціннісних морально-етичних орієнтирів і норм, активних форм ціннісного ставлення до власного життя.

У цьому аспекті зазначимо, що інноваційний концепт полягає у використанні художніх творів, які орієнтовані на формування позитивного емоційно-ціннісного ставлення дошкільників до власного життя. Проте, обмежуватись лише літературними творами недостатньо. Доцільно поєднувати використання художніх творів та інших видів діяльності дошкільнят. Формами роботи мають стати індивідуальні та групові заняття з дітьми дошкільного віку за змістом творів.

Запропонована система роботи з формування ціннісного ставлення до життя покликана допомагати педагогам та батькам у плануванні освітнього

процесу, визначенні цілей, методів і форм роботи з дітьми дошкільного віку з формування ціннісного ставлення до власного життя.

В процесі ознайомлення дошкільників із загальнолюдськими цінностями життя за допомогою художнього слова, діти вчаться цінувати і любити себе, дбайливо ставитися до свого життя, будуть прагнути його берегти.

З метою ефективного формування ціннісного ставлення до життя у дітей дошкільного віку ми активно залучали до нього батьків, роз'яснюючи необхідність ціннісно-орієнтованого виховання дошкільників. Організаційна робота з батьками спрямовувалась на формування уявлень про ціннісний світ людини, важливість природи, виховання інтересу до всього живого, спостережливості, допитливості, дбайливого відношення до об'єктів природного середовища.

Результатом консультативно-інформаційної роботи з вихователями визначено: систематизація та конкретизація знань з питань ціннісного ставлення до життя; розширення уявлень про можливості морально-етичного виховання дошкільників; сформованість практичних навичок застосування різних методів роботи з формування ціннісного ставлення до життя.

Реалізація запропонованої системи спрямоване на збагачення знань та уявлень дітей дошкільного віку про особливості власного життя; плекання в них самоповаги, здатності довіряти власним бажанням і можливостям; формування уміння поводитися адекватно та самостійно, діяти відповідально, відстоювати власну гідність у своїх діях та поведінці, обґрунтовувати власні погляди та діяльність, орієнтуватися на основні морально-етичні цінності та норми.

Пріоритетним у системі формування ціннісного ставлення до життя вважається забезпечення зрозумілого для дітей дошкільного віку гармонійного поєднання Я-фізичного, Я-духовного та Я-соціального, оптимізація моделі цілісної незаперечної взаємодії у системі міжособистісного спілкування, створення емоційно-привабливаного оточуючого середовища та відповідного педагогічного супроводу [2].

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

У цьому аспекті ціннісне ставлення до життя виступає важливим компонентом загальної культури особистості, що підпорядковується життєвому досвіду та обумовлюється сукупністю емоційних переживань (радість, смуток, бажання). Отже, процес формування ціннісного ставлення до життя у дітей дошкільного віку – це цілеспрямована педагогічно-орієнтована діяльність, яка охоплює знання, емоційно-чуттєве сприйняття, бажання, прагнення та інтереси підростаючої особистості.

Концепт інноваційної системи полягає у наступному:

1) на першому етапі (підготовчий) проводилась підготовка вихователів до впровадження системи роботи з формування ціннісного ставлення дошкільників до життя; організовувалась співпраця з батьками щодо участі у процесі формування у дітей ціннісного ставлення до життя;

2) на другому етапі (основний) систематизувались знання дошкільників про фізичне, психічне, соціальне, ментальне здоров'я людини; сформувати вміння самостійно піклуватися про власне життя; сформувати навички прогнозування результатів діяльності та поведінки, вміння безконфліктного спілкування.

Система роботи з формування ціннісного ставлення до життя передбачає значну концентрацію уваги на фізичну, психічну та соціально-ментальну сферу життя дитини. Перш за все, ми активізували підходи до фізичного (здоров'язберігаючі технології, значна увага збереженню здоров'я дитини у закладі освіти та вдома), психічного (емоції та почуття дитини, стан психологічного комфортного перебування в закладі освіти) та соціально-ментального здоров'я дитини (поведінка дошкільника, взаємовідносини з однолітками та дорослими).

Отже, формування ціннісного ставлення до життя у дітей дошкільного віку має особливості, що обумовлюються віковими відмінностями дошкільнят. Дитині властиве неутилітарне ставлення до себе, чутливість мотивів спілкування з однолітками, потреба в повазі однолітків, важлива думка дорослої людини. Ґрунтуючись на положенні, що дошкільний вік виступає

сенситивним періодом засвоєння суспільних цінностей дитиною та характеризується суб'єктно-непрагматичною взаємодією з оточуючими, емоційна чуйність до власних проблем виступає синкретичним сприйняттям світобудови та самого себе.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Формування ціннісних орієнтацій в процесі становлення особистості. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія: педагогічні та історичні та фізико-математичні науки. Вип. 51. К., 2016. С. 120 - 124.
2. Власенко К.О. Сутність поняття „ціннісне ставлення до життя”. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія „Педагогіка, психологія, філософія”. Київ : Міленіум, 2016. Вип. 239. С. 36–41.
3. Кононко О.Л. Готовність майбутнього педагога до формування у дошкільників цілісної наукової картини світу. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. пр. : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Рівне : РДГУ, 2017. Вип. 17 (60). С. 140-145.